เรื่องเสร็จที่ ๖๖/๒๕๕๕

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การแต่งตั้งคณาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์
ในสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้เปิดสอนและให้ปริญญา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๕๐๙.๖(๑.๗)/๑๔๓๖๙ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยรองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ พนักงานมหาวิทยาลัย ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ สังกัดโปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้เสนอขอกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้มีมติอนุมัติกำหนดตำแหน่งรองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ฯ ให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ และให้เสนอคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) เพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเพื่อนำเสนอนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

คณะอนุกรรมการเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ทำหน้าที่แทน ก.พ.อ. ได้พิจารณากลั่นกรองคุณสมบัติและผลงานทางวิชาการของรองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ฯ ผู้เสนอขอกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ก่อนนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ตามหลักเกณฑ์ของประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง วิธีการพิจารณากลั่นกรองคุณสมบัติและผลงานทางวิชาการของผู้เสนอขอกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ก่อนนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง แล้ว เห็นว่า จากเกณฑ์ในการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๕.๓.๒ ความว่า “ผลการสอน มีชั่วโมงสอนประจำวิชาหนึ่งวิชาใดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา และมีความเชี่ยวชาญในการสอน โดยผ่านการประเมินจากคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของสภาสถาบัน” ข้อเท็จจริงปรากฏว่า รองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ฯ เสนอขอกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยไม่ได้เปิดการเรียนการสอนและให้ปริญญา แต่ได้เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชารัฐประศาสนศาสตร์และให้ปริญญาในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ในกรณีนี้มหาวิทยาลัยได้ชี้แจงว่า มีเนื้อหาในรายวิชาของสาขาวิชารัฐศาสตร์รวมอยู่ในหลักสูตรดังกล่าวด้วย ประกอบกับผลงานที่ใช้ในการเสนอขอกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ได้แก่หนังสือเรื่อง “นโยบายสาธารณะ” และ “การนำนโยบายไปปฏิบัติ” เป็นหนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอนได้ทั้งสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาคำชี้แจงของมหาวิทยาลัยแล้ว มีความเห็นเป็นสองแนวทาง ดังนี้

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๐๑๒๑ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

แนวทางที่ ๑ เห็นว่า เดิมสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ไม่ได้จำแนกเป็นอิสระจากกัน ภายหลังจึงมีการจำแนกออกเป็นสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งข้อเท็จจริงในเรื่องนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชารัฐประศาสนศาสตร์และให้ปริญญาในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์นั้น ได้มีรายวิชาในกลุ่มสาขาวิชารัฐศาสตร์รวมอยู่ในหลักสูตรดังกล่าวด้วย และรองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ฯ ก็ได้รับมอบหมายตามภาระงานสอนเป็นรายวิชาในกลุ่มสาขาวิชารัฐศาสตร์ที่รวมอยู่ในหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ กรณีดังกล่าวจึงสอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ปรากฏตามเรื่องเสร็จที่ ๖๐๑/๒๕๔๔ ซึ่งได้ให้ความเห็นในข้อกฎหมายกรณีการกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษในสาขาวิชากฎหมายธุรกิจที่ผู้ขอได้ทำการสอนในคณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ว่า สาขาวิชาแต่ละสาขาวิชามิได้ประกอบขึ้นด้วยวิชาใดวิชาหนึ่งแต่เพียงวิชาเดียวโดยลำพัง หากแต่ต้องมีวิชาหลักหลายวิชาประกอบเข้าด้วยกันเป็นสาขาวิชา ดังนั้น หากเป็นการให้ปริญญาต้องเป็นสาขาวิชาที่มีการสอนจริง ๆ แต่ถ้าเป็นการเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ถึงแม้ว่าไม่ใช่สาขาวิชาที่มีการให้ปริญญาแต่มีการสอนในวิชาที่ประกอบเข้าด้วยกันเป็นสาขาวิชาที่ให้ปริญญานั้น ก็สามารถเสนอขอกำหนดตำแหน่งสาขาวิชาที่มีวิชาสอนได้ กรณีจึงเห็นว่า รองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ฯ สามารถขอกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งมีกลุ่มวิชาที่สอนในหลักสูตรวิชารัฐประศาสนศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้

แนวทางที่ ๒ เห็นว่า ตำราและงานวิจัยที่รองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ฯ เสนอเพื่อกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ส่วนใหญ่เป็นผลงานทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการในสาขาวิชาใด ควรจะเป็นสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ เปิดให้มีการเรียนการสอนและให้ปริญญา

คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า เนื่องจากกรณีนี้อนุกรรมการฯ มีความเห็นที่แตกต่างกันประกอบกับเป็นเรื่องที่อาจกระทบสิทธิของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาได้ อีกทั้งอาจมีผลผูกพันต่อไปในอนาคตกับสถาบันอุดมศึกษา จึงเห็นควรหารือต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในการตีความคำว่า “สาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน” กรณีกำหนดเป็นสาขาวิชาที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการว่า สถาบันอุดมศึกษาจะสามารถแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการในสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้เปิดสอนและให้ปริญญา แต่ผู้ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการมีภาระงานสอนและผลงานทางวิชาการในวิชาที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในสาขาวิชาอื่นที่มีการให้ปริญญานั้น จะกระทำได้หรือไม่ ประการใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง แล้ว เห็นว่า ข้อหารือดังกล่าวมีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ สถาบันอุดมศึกษาจะสามารถแต่งตั้งคณาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในสาขาวิชาที่ไม่ได้เปิดสอนและให้ปริญญาได้หรือไม่ ในกรณีนี้ ตามมาตรา ๕๑ วรรคสาม[๑] แห่งพระราชบัญญัติ

---

[๑]มาตรา ๕๑ คณาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งทางวิชาการ ดังนี้

(๑) ศาสตราจารย์

(๒) รองศาสตราจารย์

(๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

(๔) อาจารย์

ศาสตราจารย์นั้น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนคณาจารย์ประจำตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติเรื่องคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนคณาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมาตรา ๑๘[๒] แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติให้การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ที่ ก.พ.อ. กำหนด และข้อ ๕.๓.๒[๓] แห่งประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้การแต่งตั้งคณาจารย์ประจำดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ต้องมีชั่วโมงสอนประจำวิชาหนึ่งวิชาใดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา โดยไม่ได้กำหนดเงื่อนไขให้สถาบันอุดมศึกษาต้องแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์เฉพาะในสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษานั้นให้ปริญญาไว้แต่อย่างใด นอกจากเงื่อนไขทางกฎหมายดังกล่าวแล้ว วัตถุประสงค์ของการกำหนดให้คณาจารย์ประจำดำรงตำแหน่งทางวิชาการในตำแหน่งใด เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาจากความรู้ความเชี่ยวชาญของบุคคลนั้น ๆ ในวิชาที่มีการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเป็นสำคัญ ไม่เกี่ยวกับการที่สถาบันอุดมศึกษาจะให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาหนึ่งสาขาวิชาใด

ดังนั้น ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิจะมิได้มีการให้ปริญญาในสาขาวิชารัฐศาสตร์ แต่มีการสอนและให้ปริญญาในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และรองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ฯ ได้รับมอบหมายให้สอนประจำในวิชารัฐศาสตร์ซึ่งเป็นรายวิชาที่กำหนดอยู่ในหลักสูตรของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ กรณีนี้จึงถือได้ว่า รองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ฯ มีชั่วโมงสอนประจำวิชาหนึ่งวิชาใดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อ ๕.๓.๒[๔] แห่งประกาศ ก.พ.อ. เรื่องดังกล่าวแล้ว

---

[๒]มาตรา ๑๘ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา มีดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งวิชาการ ซึ่งทำหน้าที่สอนและวิจัย ได้แก่

(๑) ศาสตราจารย์

(๒) รองศาสตราจารย์

(๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

(๔) อาจารย์

(๕) ตำแหน่งอื่นตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

ฯลฯ ฯลฯ

การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งวิชาการตาม (ก) (๑) (๒) หรือ (๓) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่ ก.พ.อ. กำหนด

ฯลฯ ฯลฯ

[๓]ข้อ ๕ การแต่งตั้งอาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการโดยวิธีปกติให้ดำเนินการดังนี้

ฯลฯ ฯลฯ

๕.๓ การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์

ฯลฯ ฯลฯ

๕.๓.๒ ผลการสอน มีชั่วโมงสอนประจำวิชาหนึ่งวิชาใดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา และมีความเชี่ยวชาญในการสอน โดยผ่านการประเมินจากคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของสภาสถาบัน

ฯลฯ ฯลฯ

[๔]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

ส่วนกรณีที่คณะอนุกรรมการฯ อ้างความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ที่เคยให้ไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๖๐๑/๒๕๔๔[๕] นั้น เห็นว่า ความเห็นดังกล่าวเป็นการพิจารณาคำว่า “สาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน” ซึ่งเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยการพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลในตำแหน่งดังกล่าวไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับของหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ตามที่ ก.พ.อ. ประกาศกำหนด แต่ต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในกฎหมายว่าด้วยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ กรณีจึงแตกต่างกับข้อหารือนี้

(นายอัชพร จารุจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มกราคม ๒๕๕๕

---

[๕]บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง หลักเกณฑ์การเสนอแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษตามพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๐๙๗๓ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๔ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี